

Biuletyn Informacji Publicznej Parku Krajobrazowego Wysoczyzny Elbląskiej

Ogłoszono 2016-04-13 11:40:45 przez [Zygmunt Gawron](#)

O Parku

„Park Krajobrazowy Wysoczyzny Elbląskiej prezentuje niepowtarzalny i rzadki walor poznawczy mówiący o niegdysiejszej kulturze użytkowania przestrzeni i poszanowaniu jej naturalnego piękna” - plan ochrony Parku Krajobrazowego Wysoczyzny Elbląskiej - 1998.

Parki krajobrazowe stanowią - obok parków narodowych - jeden z podstawowych elementów systemu obszarów chronionych w Polsce. Tworzą system w miarę równomiernie pokrywający cały obszar Polski, obejmując wszystkie krainy geograficzne, od morza aż po góry. Parki krajobrazowe są obszarami o ściśle określonych granicach, charakteryzującymi się cennym, w małym stopniu przekształconymi krajobrazami oraz dużą wartością przyrodniczą, dorównującą niekiedy walorom parków narodowych. Działania gospodarcze i życie społeczne prowadzone na obszarze parku powinny być zgodne z zasadami rozwoju zrównoważonego i nie powodować pomniejszenia lub utraty jego wartości przyrodniczych, kulturowych i krajobrazowych. W dążeniach do stworzenia odpowiednich warunków życia mieszkańców i podnoszenia ogólnego poziomu cywilizacyjnego konieczne jest unikanie działań uciążliwych dla przyrody.

Służba Parku Krajobrazowego podejmuje działania, których nadrzędnym celem jest utrzymanie środowiska parku w niezmienionym stanie i zachowanie jego charakterystycznych cech, w zgodzie z ustaleniami planu ochrony parku krajobrazowego.

Obszar Parku

Park Krajobrazowy Wysoczyzny Elbląskiej został utworzony w 1985 roku w celu zachowania i ochrony walorów przyrodniczo - krajobrazowych zachodniej części falistej wysoczyzny morenowej zwanej Wzniesieniami Elbląskimi. Park położony jest w województwie warmińsko - mazurskim w granicach gmin: Tolkmicko, Milejewo, Elbląg oraz miasta Elbląga. Zajmuje powierzchnię 13.732 ha. Jego otulina, licząca 22.948 ha, mająca zabezpieczać Park przed zagrożeniami zewnętrznymi, wchodzi w całości w skład Obszarów Chronionego Krajobrazu Wysoczyzny Elbląskiej Wschód i Zachód.

Lasy porastające obszar Parku zajmują 50,3% jego powierzchni, wody powierzchniowe - 1,1%, użytki rolne - 37,3%, tereny zabudowane i inne - 11,3%.

Pod względem morfologicznym Wysoczyzna Elbląska stanowi rozległy płat falistej moreny dennej. Jej północno - zachodnia krawędź stromo opada ku Zalewowi Wiślanemu przyjmując w niektórych miejscach charakter brzegu klifowego. Swoją kulminację Wysoczyzna osiąga na Srebrnej Górze (198 m n.p.m.). Znaczna wysokość bezwzględna, typowa raczej dla obszarów pojeziernych, a także duże lokalnie różnice wysokości wytworzyły dogodne warunki do powstania na jej zboczach głębokich jarów i wąwozów, będących wynikiem erozyjnej działalności potoków spływających promieniście z Wysoczyzny w kierunku Zalewu Wiślanego i Jeziora Drużno. To one, wcinając się głęboko w gliniaste podłoże, odsłoniły w wielu miejscach ogromne głązy narzutowe przywleczone ze Skandynawii w czasie zlodowaceń plejstocenijskich.

Wysoczyzna Elbląska zaskakuje bogactwem form terenowych, zwłaszcza wąwozów i jarów, w których słychać szum malowniczych górskich w charakterze strumieni i potoków oraz zagłębień poerozyjnych ze śródleśnymi jeziorami, oczkami wodnymi i mokradłami. Rozcięcia dolinne osiągają głębokości od 40 do 60 metrów. Najbardziej urozmaiconą krajobrazowo częścią Wysoczyzny jest strefa krawędziowa z dolinami potoków uchodzących do Zalewu Wiślanego (Suchacz, Kamienica, Stradanka i Grabianka) oraz urokliwie położonymi Kadynami, Tolkmickiem, Suchaczem i Kamionkiem Wielkim.

W rejonie zwanym Szwajcarią Próchnicką leżą Próchnik i Łęcze. Położenie tych miejscowości w sąsiedztwie bukowych lasów porastających wzniesienia i strome zbocza głęboko wyrzeźbionych jarów zachęca do uprawiania turystyki krajoznawczej. Niezwykła rzeźba terenu Wysoczyzny najlepiej widoczna jest wczesną wiosną lub późną jesienią; to właśnie wtedy uspiona roślinność odsłania bogactwo form morfologicznych.

Szata roślinna

Park Krajobrazowy Wysoczyzny Elbląskiej charakteryzuje się dużą różnorodnością szaty roślinnej, co wynika z bogactwa rzeźby terenu i zróżnicowania siedlisk przyrodniczych. Ponad połowa obszaru Parku porośnięta jest lasami, głównie liściastymi, z przewagą buka i dębu. Drzewostan uzupełniają: jesiony, graby, klony i olsze. Pospolite w innych rejonach kraju sosny i świerki należą tutaj do rzadkości.

Najcenniejsze fragmenty zbiorowisk leśnych znajdują się w obrębie czterech rezerwatów przyrody: „Buki Wysoczyzny Elbląskiej” z występującym tu zespołem buczyny pomorskiej, „Kadyński Las” ze starodrzewem bukowo - dębowym i cennymi gatunkami roślin występującymi w runie leśnym, „Dolina Stradanki” - obejmującym wąski pas lasu porastającego strome skarpy głębokich wąwozów rzeki Stradanki i części jej dopływów oraz „Nowinka” - obejmującym izolowany kompleks leśny rozciągający się na południowy wschód od Tolkmicka.

W Parku rośnie wiele rzadkich, w tym podlegających ochronie roślin. Na szczególną uwagę zasługują gatunki charakterystyczne dla obszarów górskich i podgórskich: pióropusznik strusi, lilia złotogłów, żebrowiec górski, czosnek niedźwiedzi, lepieźnik biały, tojad dzióbaty czy przetacznik górski.

Na terenie Parku ustanowiono 307 pomników przyrody (w tym 285 pojedynczych drzew i ich zgrupowań) oraz 22 głazy narzutowe (w tym tkwiący u brzegów Zalewu Wiślanego znany jako „Święty Kamień”).

Świat zwierzęcy

Bogaty i urozmaicony jest świat zwierzęcy Parku. Ponad lasami i zbiornikami wodnymi przecinają się trasy przelotów licznych gatunków ptaków, poszukujących na Wysoczyźnie bogatych w pożywienie żerowisk. Spotkamy tu również wiele gatunków chronionych ptaków lęgowych, spośród których warto wymienić: bielika, trzmielojada, krogulca, orlika krzykliwego, ohara, zimorodka zwyczajnego, dzięcioła zielonego i pliszkę górską. Obszar Parku kryje w sobie miejsca lęgowe wielu gatunków ssaków, jak popielice, orzesznice, wydry, jenoty, sarny, dziki, jelenie szlachetne, borsuki. W ostatnich latach pojawiają się coraz częściej wilki. Z gadów i płazów występujących na Wysoczyźnie można wymienić między innymi: żmiję zygzakowatą, zaskrońca zwyczajnego, padalca zwyczajnego, traszkę grzebieniastą i rzekotkę drzewną. Świat owadów reprezentują między innymi: czerwończyk nieparek, biegacz skórzasty i pachnica dębowa. Ciekawostką jest występowanie jelenia sika (pochodzącego z Dalekiego Wschodu) oraz łosia.

Krajobraz kulturowy

W krajobrazie kulturowym Wysoczyzny Elbląskiej przeważają elementy średniowiecznych układów wsi lokowanych w XIII i XIV wieku na prawie chełmińskim. W późniejszych czasach na okolicznych gruntach należących do miasta Elbląga na miejscu dawnych folwarków zaczęły powstawać rezydencje elbląskich patrycjuszy.

Na obszarze Parku istnieje wiele obiektów o znaczeniu historycznym, spośród których spora część została wpisana do rejestru zabytków. Dzisiaj cieszą oczy swoją urodą i przypominają o bogatej historii. Warto tu wspomnieć o letniej rezydencji cesarza Wilhema II w Kadynach, dawnym parku zdrojowym w Nadbrzeżu - Połoninach, odrestaurowanych zabudowaniach majątku w Ostrogórze, dworach: w Zajeździe, Podgórzu, Bogdańcu oraz o licznych domach podcieniowych w: Łęczu, Kamionku Wielkim, Pagórkach. Te ostatnie obiekty typowe dla budownictwa regionu Żuław Wiślanych upowszechniły się także na Wysoczyźnie Elbląskiej, co świadczy o przenikaniu się kultur sąsiadujących z sobą obszarów.

Turystyka

Bogactwo kulturowe Wysoczyzny Elbląskiej i obfitość różnorodnych form terenowych przyciągają tu ludzi ciekawych świata i wrażliwych na piękno naturalnej przyrody. Wysoczyzna zachwyca pięknymi krajobrazami, a duże różnice wysokości sprawiają wrażenie szybkiego przenoszenia się w „klimat” górski. Wrażenie to potęgują głębokie wąwozy i jary oraz wiekowe drzewa. Wysoczyzna nie od dziś jawi się jako atrakcja turystyczna. Już w XIX wieku w Elblągu zaczęły się zawiązywać towarzystwa turystyczne, stawiające sobie za cel poznawanie i upowszechnianie walorów krajoznawczych Wysoczyzny. Ich działalność ostatecznie zakończył wybuch drugiej wojny światowej.

Dziś przez Wysoczyznę Elbląską wiedzie szlak turystyczny zwany „Kopernikowskim”, łączący miejscowości, z którymi za swojego życia związany był Mikołaj Kopernik, oraz międzynarodowy szlak rowerowy R1, a także prowadzący wokół Zalewu Wiślanego szlak rowerowy R64. Funkcjonuje też sieć tras rowerowych biegnących wokół Wysoczyzny i lokalnych szlaków pomyślanych jako jednodniowe wycieczki z Elbląga lub Tolkmicka w najbardziej urokliwe i cenne przyrodniczo miejsca Parku.

Ekologiczną edukację najmłodszych, a także ciekawych tej krainy turystów wspomagają ścieżki dydaktyczne - przyrodnicze w Połoninach, Suchaczu i Kadynach oraz w lesie komunalnym „Bażantarnia”.